

5Hoofdstuk-b. Honduras 1979-1981 nabeschuwing 2012

Nabeschuwing anno juni 2012

Honduras was opnieuw een land waarbij ik, behalve over het uitvoeren van projecten, uiteindelijk ook beter ging nadenken over wat nu de ontwikkelingshulp inhield en of het nu wel werkte. Wanneer het project niet gedragen wordt door de nationale politiek en diens organisaties, zal het project slechts sommige mensen wat verbetering in hun situatie brengen. In het slechtste geval is het project alleen interessant als inkomen voor de uitvoerders. Zonder nationaal georganiseerde en constante promotie zullen de ontwikkelingen geen voorbeeld kunnen vormen voor andere bevolkingsgroepen. In de jaren 1979 en daarna was er voor DGIS een constante groei van Nederlandse fondsen voor ontwikkelingshulp en groeide jaarlijks het nationale budget overeenkomstig de groei van het BNP (naar 0.7%), er ontstonden zelfs nieuwe thema's zoals Gender en Milieu. Pas in de jaren na 1985 werden er door DGIS stappen ondernomen om op de ambassades deskundigen aan te stellen op het gebied van ontwikkelingshulp.

Toen in 1979 de aanvraag voor technische assistentie van de OAS bij de Nederlandse ambassade binnenkwam was er blijkbaar geen reden om deze (diepgaand) te analyseren. En dat terwijl Honduras al voor decennia dictators had gehad die het niet zo nauw namen met de belangen van de rurale bevolking. Ook had men op de ambassade waarschijnlijk geen personeel dat zoiets kon. Ze functioneerden als een postbus voor DGIS en in Den Haag had men slechts het papieren project voorstel voor de verbetering van het documentatie centrum, een onschuldige activiteit. Dit werd met goedkeuring van de OAS omgezet naar het rurale programma van de INVA, en het is maar de vraag of de OAS op de hoogte was van de onderliggende CIA operatie.

Hoewel Policarpo Paz García door middel van een militaire coup de dictator Juan Alberto Melgar verwijderde, stelde hij een civiele overheid in en werd de infrastructuur van het land wat verbeterd. Van een afstand gezien een goede zaak dus. Het INVA had nog wel een ex-militair aan het hoofd, maar de aanvraag voor technische assistentie voor rurale ontwikkeling van de campesinos werd gehonoreerd door de OAS en voor kennisgeving aangenomen door DGIS. Immers, het creëren van onafhankelijkheid van de boeren was een belangrijk punt in het Nederlandse ontwikkelingsbeleid, en uit de projectbeschrijving kon je niet lezen dat uiteindelijk bijna het tegengestelde gebeurde.

Ik had weer werk, en het was interessant met de nieuwe ontwikkelingen zoals de "Estufa Lorena" in de efficiëntere en rookvrije keuken. Twintig jaar later (2000) was de *estufa lorena* en de andere versies van energie zuinige kooktoestellen nog steeds niet algemeen verspreid en vonden er nog steeds nieuwe ontwikkelingen plaats. Slechts in 2005 werd de rook in de keuken en de slechte binnenshuis luchtkwaliteit ten gevolge van houtovens algemeen erkend en krijgt de kooktechnologie internationaal meer aandacht. Internal Air Pollution (IAP) is nu een thema.

Ik stond aan de wieg van de kleine sisal vezel-cement dakpannen, de gegalvaniseerde draad wapening voor adobe woningen, geprefabriceerde betonnen panelen voor rurale woningen en gespijkerde houten prefab dakspanten. De problematiek rond het samenwerken van groepen boeren in de bouw van hun eigen woningen was een leerzaam proces. Tenslotte had ik zelfs een zonneboiler gebouwd waar ik ruim voldoende warm water voor mijn huis mee produceerde. Sommige van die technologieën hadden meer dan tien jaar nodig om wat breder bekend te geraken.

John Parry in samenwerking met ITDG had tegen 1990 een compleet klein fabriekje ontwikkeld voor de lokale productie van vezel-cement dakpannen en verkocht dat fabriekje over de hele wereld.

Onder andere vanwege de subsidie op elektriciteit, gebrek aan technische ondersteuning en gebrek aan stimulering van het kleinbedrijf werden er lokaal nauwelijks zonneboilers gemaakt. De economie is nog steeds gebaseerd op alles importeren uit de USA. Een bepaalde technologische ontwikkeling heeft langdurige opvolging en bijsturen van de randvoorwaarden om de lokale productie op gang te brengen.

Met de grote hoeveelheid zon had men een extra belasting op elektrische boilers en water verwarmers kunnen invoeren. De elite in de regering en overheidsorganisaties hebben allemaal persoonlijke belangen in de handel met het buitenland, en het moeizaam op gang brengen van lokale productie door middel van

5Hoofdstuk-b. Honduras 1979-1981 nabeschuiving 2012

training, kredieten, controle op de kwaliteit van de producten, garanties en marketing lag niet in de lijn van hun belangstelling; meer het tegenovergestelde.

Omdat ik de verantwoordelijkheid had voor de realisatie van een vijftiental bouwprojecten was ik niet bepaald gefocust om mijn eigen werkzaamheden op macro politieke inhoud te evalueren. De directie van de INVA hoefde geen verantwoording af te leggen aan niemand, zeker niet aan de campesinos, dat paste niet in de Hondureense overheidscultuur van militaire bewindvoerders en dictators. Zelfs, als je zoiets zou voorstellen, dan ben je het gezag aan het ondermijnen. In het project was geen evaluatie ingebouwd.

De locale industrie is agrarisch en informeel. De belastingen worden hoofdzakelijk in de twee steden geïnd dus werd er heel weinig in de rurale gebieden geïnvesteerd.

Mijn inzet was destijds in Honduras nog steeds in de lijn van vacaturevervulling; het inbrengen van nieuwe ideeën en het uitvoeren van taken waarvoor geen lokale deskundigheid aanwezig was. Die lokale deskundigen waren er wel, maar de overheid wilde geen behoorlijk salaris betalen voor zo iemand. Een suppletiedeskundige kreeg slechts een laag lokaal salaris. Mijn kosten voor DGIS waren minstens 100 keer dat lokale salaris als je ook mijn reizen, verzekeringen en pensioenrechten zou meerekenen. De noodzaak van een externe adviseur werd pas goed duidelijk als je de houding van de INVA staf kende. De "zeer geleerde ingenieurs en architecten" van het INVA konden niet op een zinnig niveau met de, in hun ogen domme en achterlijke, campesinos communiceren. Toen het projectgeld op bleek te zijn, vertrok mijn architect counterpart om luxe villa's te gaan ontwerpen voor de elite.

In de laatste maanden van mijn verblijf in Honduras werd echter op pijnlijke wijze duidelijk dat je als ontwikkelingswerker alleen niet voldoende grip kan hebben op de situatie. Je werkt als uitvoerder binnen een bestaande organisatie en structuur, en niet als politiek adviseur van de directie. Zelf als je advies geeft, dan is er geen verplichting om dat op te volgen. Met mijn vertrek was ook gelijk de hele rurale project afdeling gedumpte en beperkte de INVA zich tot urbane suburbs bouwen. Niet alleen was dat nodig vanwege de gigantische urbane groei, maar er viel ook geld aan te verdienen. Het uiteindelijke resultaat is wel de voortschrijdende nationale centralisatie en gebrek aan infrastructuur ontwikkeling in de rurale gebieden. Het resultaat daarvan was dat het aandeel in de agrarische productie van het land daalde van 25% rond 1980 (met 85% export) tot ongeveer 15% in het jaar 2000 met slechts 50% export. Onder andere de katoen industrie is ondertussen bijna verdwenen.

In 1980 was de katoen een groot product.

Bij terugkomst in Nederland was er wel een debriefing bij DGIS, de Directie Latijns Amerika.

DLA: "Is je bagage goed teruggestuurd? Heb je geen ernstige ziektes onder de leden? Heb je jezelf alweer ingeschreven bij de gemeente?"

- "Kan ik ook wat vertellen over mijn bevindingen in het INVA project?"

DLA: "We doen eigenlijk niet zo veel in Honduras, natuurlijk financieren we wel multilaterale organisaties zoals de FAO, maar daar kijken we niet naar."

- "Ik heb dacht ik toch wel een interessant verhaal te vertellen over het uiteindelijke resultaat van de hulp, en hoe het beter kan."

DLA: "We gaan in de toekomst ook niet veel meer doen in Honduras. De MFO's doen nog wel wat met vakbonden en campesino organisaties maar zijn ook zelf verantwoordelijk. En, goede reis naar huis nog."

Guatemala kende gelijksoortige problemen als Honduras. De stedelijke industrie werd gedomineerd door import uit de USA, terwijl in de rurale gebieden nauwelijks investeringen gedaan werden. De opstandelingen of rebellen waren al sinds jaren de dictaturen aan het bestrijden, maar kregen weinig voet aan de grond. De Nederlandse ontwikkelingshulp financierde op kleine schaal wat organisaties, maar communicatie tussen die organisaties en de overheden was er niet. De UN organisaties hadden nog hogere personeelskosten dan DGIS en waren zwaar gebureaucratiseerd. Het leek er op alsof ze door de overheid slechts getolereerd werden vanwege de deviezen die de nationale UN kantoren en het internationale personeel binnenbrachten.

Micro-hydro in 2009

In 2009 werd ik door de UNDP gevraagd om een programma te ondersteunen voor de ontwikkeling van kleine hydro-elektrische krachtcentrales in Honduras. Sinds 1980 met de ontwikkeling van de giga-dam El Cajon (300 MW met oorspronkelijk geschatte bouwkosten van 300 miljoen USD) waren er bijna geen nieuwe dammen of conduits¹ geplaatst voor de opwekking van elektriciteit, terwijl het bewezen potentieel zeer groot was.

Een van de redenen was dat het Cajon project uit 1980 niet USD 500 miljoen kostte maar uiteindelijk USD 775 miljoen, ongeveer 20% van het BNP. Sindsdien heeft Honduras daardoor nog veel langer moeten afbetalen, terwijl ook nog de waarde van de Lempira ten opzichte van de USD constant daalde. Policarpo Paz had ondertussen een eigen bank opgericht die honderden miljoenen dollars beheert. Toch mooi met een jaarsalaris van hooguit USD 50,000.

Markt in Guatemala

Met de hoge olieprijs van de jaren 2000 en daarna ging het land bijna failliet aan de hoge subsidies op elektriciteit, maar die subsidies op korte termijn verminderen zou een burgeroorlog betekenen. Ondernemers die gespecialiseerd waren in het installeren van hydro-elektrische installaties ondervonden met hun plannen grote weerstand van de campesinos om in de vele valleien nieuwe dammen of conduits voor hydro-elektrische installaties te plaatsen. Dat had alles te maken met hun "commerciële" werkmethode. Niet alleen raakten die campesinos hun land kwijt, maar als onderdeel van deze werkmethode van de industriëlen werden ze nauwelijks gecompenseerd, en kregen ze niet eens zelf toegang tot de gegenereerde elektriciteit. Alle elektra moest aan de elektra maatschappij geleverd worden en met minimale quota. Het argument van de ondernemers was dat de overheid te lage tarieven betaalde voor de geleverde elektriciteit, tenzij die ondernemers ook zelf topfunctionaris waren bij de overheid. Een resultaat was dat er sinds 1980 nauwelijks nieuwe hydro-elektrische installaties werden gebouwd, dus helemaal niet zo commercieel.

Toen ik voorstelde om samen te werken met de campesinos en ze te laten delen in het beheer en onderhoud, keken de ondernemers alsof ze water zagen branden.

- AHPPER² "Met de campesinos kan je toch niet samenwerken, die zijn dom en achterlijk."

Hun idee was om eerst een energie leveringscontract met de overheid te maken voor de bouw van een dam of conduit, en dan de riviervallei te onteigenen. In een aldus gerealiseerd groter dam-project klaagden ze dat de campesinos de transformatoren op palen gebruikten als target om de telescoop van hun geweer af te stellen. Ze hadden de transformatoren nu allemaal in een dik en duur betonnen omhulsel moeten inkapselen. Daarna raakte de inlaat steeds verstopt met boomstammen of braken de transmissielijnen doordat ze niet vrij hingen van de bomen.

Na wat uitleg bleek dat een van de kleine hydro-elektrische ondernemers helemaal geen moeite had met zijn conduit project omdat hij het had opgezet en beheerde met de campesinos samen, inclusief het vrijhouden van de transmissiekabels en het schoonhouden van de rivier. Dat kon dus wel. Van enkelen van de AHPPER leden kwam de reactie: "Ja maar wij zijn technici en financierders, en geen sociale werkers."

Dat was dan ook het probleem; ze moesten dan maar iemand in dienst nemen die wel op redelijke wijze met de campesinos kon communiceren, overleggen en samenwerken. Het alternatief om niet samen te werken met de campesinos was dat de ondernemers geen vergunning kregen (en dus geen business hadden) voor de uitvoering van hun plannen, want de dorpingen hadden uitgevonden hoe ze door middel van milieubezwaren de ontwikkeling van de dammen konden torpederen.

¹ Bij een conduit wordt het rivierwater bovenstrooms gedeeltelijk opgevangen en via een dikke pijp naar een lager punt gebracht waar voldoende hoogte is voor de hydro-elektrische krachtcentrale. De rivier blijft dus bestaan; geen dam en dus niet het onderwater zetten van valleien.

² APHHER: Asociación Hondureño de Pequeñas Productores de Energía Renovable; groep ondernemers die probeerden samen te werken.

5Hoofdstuk-b. Honduras 1979-1981 nabeschuiving 2012

Wat ik nu, bijna 30 jaar later, constateerde was dat er nog steeds een minachting en een communicatie barrière bestond tussen de industriëlen, de ingenieurs en kapitalisten uit de stad aan de ene kant, en de campesinos aan de andere kant. Niet alleen gebrek aan communicatie, maar vooral gebrek aan vertrouwen om met elkaar te kunnen samenwerken.

De elite en de bezittende klasse in de hoofdstad heeft in feite weinig interesse in de belangen van de campesinos die voor hun slechts de onderkant van de samenleving zijn. De campesinos zijn nog steeds slecht georganiseerd en al helemaal niet juridisch onderlegd en moesten het dus elke keer afleggen tegen de bureaucraten, advocaten en ingenieurs. Bovendien leden de campesinos aan een ingebakken minderwaardigheidscomplex. Het versterken van de campesino organisaties zou dus een essentiële stap in hun eigen ontwikkeling zijn. Maar wat deden die MFO's, de UN en vakbondsorganisaties dan gedurende de laatste 30 jaar?

Nu is er blijkbaar een situatie ontstaan waarbij de AHPPER ingenieurs inzien dat ze met hen moeten overleggen om zelf geld te kunnen verdienen. Als dat lukt dan is het nog maar de vraag of de campesinos er op de duur veel beter van worden. Dat lukt alleen als ze goed juridisch en financieel advies krijgen; en wie gaat dat organiseren of betalen? Op de eerste plaats zullen de campesinos ook elektriciteit willen hebben van de conduits die in hun dorpen worden aangelegd. Daarnaast zal de nationale elektriciteitsmaatschappij ook een redelijk bedrag moeten betalen voor de door de dorpen geleverde elektriciteit.

De situatie voor de rurale bevolking in Honduras was zeer sterk vergelijkbaar met die in Guatemala.

Terwijl ik deze eerste aantekeningen maak, is de noodhulp na de aardbeving van 12 januari 2010 in Haïti aardig op gang gekomen, maar het reconstructieprogramma nog lang niet. De regering is nergens te bekennen, er zijn geen goede richtlijnen voor aardbevingsbestendige bouw. Economisch is het overbevolkte land een chaos. Een minder corrupte regering is wellicht het eerste wat nodig is om beweging in het geheel te brengen. Nederlanders zijn steeds sterk gemotiveerd om noodhulp te geven, maar zonder functionerende overheid blijft die noodhulp voor tientallen jaren nodig; een zowat bodemloze put. Financiering van overheid tot overheid lijkt dan ook niet de gewenste oplossing, maar de Europese Commissie heeft zojuist miljarden toegezegd; hoe dat verdeeld gaat worden is niet aangegeven. En dat terwijl er nu in Nederland door iedereen gesproken wordt over bezuinigen op de ontwikkelingshulp omdat het onvoldoende werkt.

Wat heeft de Haïti aardbeving nu met Honduras te maken?

De huidige ontwikkelingshulp (of ontwikkelingssamenwerking, wat reëel gesproken een terminologie is die meer een wens uitdrukt dan een feit) heeft onvoldoende invloed op rampen-in-de maak. Hoewel Honduras niet direct boven een van de twee grote tektonische breuklijnen ligt, is het hele land wel een middelhoog risicogebied. De zelfbouw werd anno 1980 en tegenwoordig nauwelijks gecontroleerd en als er een flinke klap in Honduras komt dan moet daar dan ook weer de hele wereld komen opdraven om eerst noodhulp en daarna wederopbouw hulp te geven. De rampen van deze tijd zijn gewone natuurgebeurtenissen die regelmatig terugkomen, al weten we niet hoe snel en hoe zwaar. De humanitaire rampen worden door de mensen zelf al gedurende vele jaren opgebouwd, onder de afwezigheid of de slechte leiding van hun overheden, door gebrek aan informatie en kennis, en versterkt door de overbevolking.

De Sandinistische opstandelingen in Nicaragua waren een reactie op een corrupte overheid, en het land moest eerst door een diep dal van economische ellende voordat het wat vooruitgang kon boeken. In het andere buurland van Honduras, Guatemala is het nauwelijks beter. Al in 1980 was er een guerrilla beweging (FAR) aan de gang die de meest gruwelijke gewelddaden pleegden zoals een stel nonnen op palen vastspieden en verbrandden. Guerilla bewegingen die het resultaat waren van overheids corruptie, gedreven door het kapitalisme, dat weer voortkwam uit de USA. Het Marxisme is slechts de tegenreactie van de bevolking tegen de kapitalistische tenachterstelling van de rurale bevolking.

Universiteit Managua

5Hoofdstuk-b. Honduras 1979-1981 nabeschuiving 2012

Behoorlijke landenanalyses zouden kunnen helpen met het identificeren van de problemen waar aandacht aan gegeven moet worden. Het maken van goede analyses is niet een taak van één landje zoals Nederland of van één NGO, maar de EU in samenwerking met UNDP en de Wereldbank zou van elk ontwikkelingsland een analyse kunnen maken door de verschillende informaties van deskundige organisaties op een rijtje te zetten. Daar moet dan wel specifiek naar de armoedeproblemen gekeken worden en haalbare oplossingen voor worden aangedragen. Verschillende organisaties doen dit tegenwoordig afzonderlijk zoals de UNDP en de Wereldbank, maar het resultaat is vrijblijvend. Samenwerking met lokale organisaties kan wel door UNDP gecoördineerd worden zodat ze ook inspraak hebben in de analyse en aanbevelingen. Daarna moet er druk worden uitgeoefend op de overheden.

Terugkerende deskundigen zouden hun observaties bij een EU desk kwijt kunnen in plaats van dat de praktijkinformatie uit het veld per donorland versnipperd wordt, of niet eens geregistreerd. Specialistische en thematische kennis van de situatie ter plaatse is belangrijk. Op basis van een integrale lijst met landelijke problemen en mogelijke oplossingen kan er dan een strategie van aanpak ontwikkeld worden, als het ware een blauwdruk of een receptenlijst voor de lokale regering voor 'better governance' of 'fair governance'. Helaas wordt dat door de bekritiseerde regeringen steevast gezien als inmenging in nationale aangelegenheden. Zonder structurele veranderingen ter plaatse worden na verloop van tijd de Europese landen toch weer geconfronteerd met de problemen wanneer die de pan uit rijzen, en dan zijn de herstelkosten vele malen groter dan tijdige bijsturingkosten. Voorbeeld Haiti, nu begroot op 10,000 miljoen Euro, maar dat zal wel weer het dubbele worden.

Verschillende UN en milieuorganisaties benadrukken regelmatig de problemen rond het klimaat, de verdwijnende ozonlaag, de smeltende ijskappen, de verbranding van bossen, de overbevissing van de zeeën, enzovoort. Er is nog onvoldoende coördinatie op het terrein van aardbevingsresistente woningbouw in de middel en hoge risicolanden. Na de tsunami van 25 december 2004 zijn er nu wel een waarschuwingssysteem ontwikkeld, maar internationale druk om beter te bouwen bestaat nog niet. Toch is voorkomen beter en goedkoper dan genezen.

Orkaan Mitch

De orkaan Mitch heeft in oktober 1998 zowat alle rurale settlements die we in 1980 hadden ontwikkeld letterlijk weggevaagd. Dit geeft aan dat je op micro niveau wel een resultaat kan bereiken, maar dat op mondiaal niveau het maar betrekkelijk is als daar de situatie veranderd. Die grote orkaan had te maken met de klimaat- en milieu problemen waarbij de wereld energie consumptie en de hoge CO₂ uitstoot een hele belangrijke factor is. Constante ontbossing in Centraal en Zuid Amerika, speciaal in de Amazone regio lijkt ook sterk te maken te hebben met de groei van de grootte en het aantal van de orkanen in het Caribische gebied.

Internetplaatje van de route van de orkaan Mitch.

In 1980 was er helemaal geen sprake van een orkaan risico en de huizen hoefde volgens de INVA niet bestand te zijn tegen zeer zware wind zoals een orkaan. Je zou juist zware materialen moeten gebruiken om orkaanbestendig te zijn en geen open veranda of overhangend dak gebruiken, tenzij de losse pannen makkelijk van de dak constructie afvliegen wanneer de wind er onder komt.

Het gebruik van zware bouwmaterialen is precies tegenovergesteld aan de noodzaak voor de bouw van aardbevingsbestendige huizen, waar juist het gewicht laag moet worden gehouden.

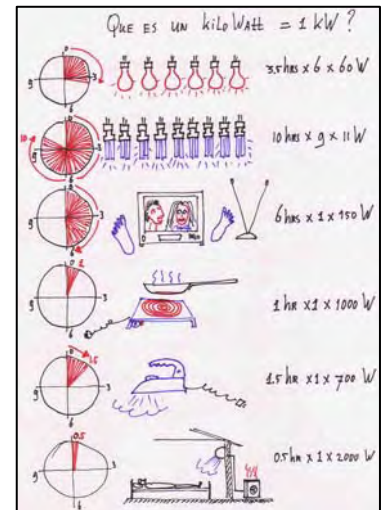

Met de kennis van 2012 over het klimaat, moet dus aan andere voorwaarden worden voldaan, waarbij aan de oorkaan bestendigheid van woningen nu een grotere waarde moet worden toegekend dan aan aardbevingsbestendigheid. Energie gerelateerde projecten zoals de aanleg van conduits voor kleine hydro-elektrische projecten in plaats van grote en dure dammen, en de lokale productie van zonneboilers moeten gestimuleerd worden. Dorpelingen moeten toegang hebben tot energiezuinige kooktoestellen en kookmethodes (minder: kappen, werk, hout, rook, ziek en minder CO₂ uitstoot voor miljoenen).

5Hoofdstuk-b. Honduras 1979-1981 nabeschuiving 2012

In het AHPPER project probeerde men meer energie te genereren om het groeiende tekort aan elektriciteit in de twee hoofdsteden het hoofd te kunnen bieden. Een kleine berekening gaf echter aan dat als je de gebouwen beter zou isoleren er 1/3 van alle elektra bezuinigd kan worden omdat de airco's en koelkasten dan minder hard hoefden te werken.

Tijdens een vergadering met de nationale elektriciteitsmaatschappij en financiers van de Wereldbank bleek dat men daar niet aan gedacht had. Het probleem was kennelijk dat de elektriciteitsmaatschappij wilde uitbreiden (meer omzet, groter worden) zodat ze met de huidige capaciteit wel voldoende elektriciteit hadden. Van gebouwen isoleren had men geen verstand. De Wereldbank zag niet hoe ze aan een internationale lening konden verdienen voor gebouwen isoleren. Het reduceren van de import van elektrische boilers ten behoeve van de ontwikkeling van een lokale zonneboiler industrie leek ook al te ingewikkeld. Tenslotte werd er nu meer verdiend aan de import van airco's dan aan isolatiematerialen.

Met schetsen werd duidelijk gemaakt hoeveel stroom een airco verbruikt.

Het is de vraag of UNDP, die mijn bevindingen heeft genoteerd, wel in staat is om de punten duidelijk over te brengen naar de overheidsinstanties zodat deze leiden tot een betere politiek en besluitvorming die meer rekening houdt met het milieu en de lokale economie in plaats van de importbelangen van de elite.

Terwijl ik dit zit te typen is in Nederland de strijd om het ontwikkelingshulp budget weer losgebarsten omdat de VVD driekwart van het budget wil wegbezuinigen. Ook is er een interessant artikel van Marjolein van de Water – (26/09/11) over de besteding van 9 miljoen Euro door Nederland en 29 miljoen Euro door Guatemala, aan een haven in buurland Guatemala dat vlak na de voltooiing is dichtgeslibd.

De omstreden, en inmiddels dichtgeslibde haven in Champerico, Guatemala. © Gobierno de Guatemala

Een Nederlands ingenieurs bedrijf Royal Haskoning heeft advies gegeven en het Nederlandse baggerbedrijf Van Oord heeft het uitgevoerd, maar de lokale bevolking heeft er slechts een heel groot zwembad aan overgehouden. In dit geval was het dichtslibben wel in de voorstudie voorzien, maar er waren geen maatregelen genomen om dat te voorkomen. Dat probleem en de kosten werden naar de toekomst doorgeschoven voor de overheid en niet opgelost. De vraag die zich opwerpt is wat dit voor reclame is voor de Nederlandse waterbouw waar men zich internationaal of wereldwijd op wil profileren, of dat het reclame is voor de Nederlandse ontwikkelingshulp waar men zo trots op is? Geen van tweeën dus. Wat voor andere economische belangen liggen er nu voor Nederland in Centraal Amerika zoals in Guatemala en Honduras?

Tussen 1990 and 2005 waren er op de ambassades sectordeskundigen gestationeerd die op verschillende terreinen van armoedebestrijding, gender, good governance en milieu de projectvoorstellen moesten beoordelen of duurzaamheid (sustainability). Die beoordelingen werden dan nog eens door DGIS in Den Haag geverifieerd, speciaal als het om grotere bedragen ging. Dat is dus niet gebeurd; bovendien werd omwille van een beetje werkgelegenheid van een Nederlandse baggeraar de Guatemalteekse regering opgezadeld met een witte olifant van ruim 30 miljoen Euro.

*****